

Učna ura naših babic v Gorenjskem muzeju

Poleti, zdaj že daljnega leta 1999 sem se prvič srečala z gospo Tjašo Mrgole Jukič iz Zgodovinskega arhiva na Ptujju, ki se je v Gorenjskem muzeju oglasila zaradi gostovanja njihove razstave *Dekleta in šola* v naši Mestni hiši. V vsakem delu Slovenije, kjer je ta razstava gostovala, so pripravili tudi del, ki je predstavil izobraževanje deklet v preteklosti na tem območju. Predstavitev izobraževanja deklet na Gorenjskem je bila zaupana sodelavki Moniki Rogelj in meni, ki sva začetniško orali muzejske ledine. To je bila moja prva razstava. Odprli smo jo 1. decembra 1999, na ogled pa je bila dober mesec.

Dokumentacija omenjene razstave je za današnje čase prav borna, vendar so bili takrat kriteriji za popis razstav precej drugačni. Poleg precej tanke mape s podatki o razstavi je v muzejski fototeki ohranjena tudi fotodokumentacija razstave.

S sodelavko Moniko Rogelj sva z razstavo predstavili izobraževanje deklet na Gorenjskem, pripravili sva zloženko o njihovem izobraževanju, prispevek o tem za zbornik *Izobraževanje in zaposlovanje žensk nekoč in danes II*, skupaj z avtorico razstave Tjašo Mrgole Jukič in našo takratno direktorico Barbaro Ravnik Toman pa smo zasnovale pester obrazstavn program s predavanji oz. muzejskimi večeri, delavnicami (peka piškotov, šivanje novoletnih okraskov iz blaga, izdelovanje nakita) ter učno uro naših babic. Prav direktoričina ideja je bila, da povabimo k sodelovanju Slovenski šolski muzej. Ker je razstava govorila o izobraževanju deklet, je imela učna ura Slovenskega šolskega muzeja naslov *Učna ura naših babic*. Tako sem se spoznala in sestala z Matejo Ribarič in Tajo Gubenšek iz Slovenskega šolskega muzeja.

Za gostovanje in izvedbo učne ure smo morali pripraviti učilnico in jo opremiti čim bolj po starem. To je bil zame kar velik podvig. Na srečo so prostori v prvem nadstropju Mestne hiše čakali na prenovo in novo predstavitev arheološke zbirke in preteklosti Gorenjske. Bili so prazni. Predmetov za opremo izbranega prostora oz. učilnice pa v muzeju nismo imeli, zato je bila potrebna akcija iskanja po šolah in pri zasebnih zbiralcih. Lesene šolske klopi in stole, sicer take, kot smo jih imeli v šoli še v osemdesetih letih 20. stoletja, so nam prijazno odstopili v eni od kranjskih šol. Tam smo dobili tudi stojalo za šolsko tablo, ki so jo izdelali v naši konservatorski delavnici, tako da so leseno podlago prebarvali s črno barvo. Slika avstro-ogrskega cesarja Franca Jožefa nam je posodil zasebni zbiralec. Seveda smo v tako nastalo učilnico namestili tudi križ, šolske tablice pa smo si izposodili v Slovenskem šolskem muzeju. V kotu so bila tudi zrna koruze in fižola. Tam so s klečanjem na enem ali drugem neubogljivi učenci *prestajali šolsko kazen*.

Prostor, ki je čakal na prenovo, je bil tudi brez ogrevanja. Našim mladim obiskovalcem smo morali v hladnem decembru zagotoviti vsaj malo ogret pro-

Učna ura v Gorenjskem muzeju (foto hrani Gorenjski muzej).

stor. To smo rešili tako, da smo prostor brez vrat zaprli z zaveso in ga ogrevali z električno pečko. Spominjam se, da je bil za *gospodično učiteljico* Tajo Gubenšek prostor vseeno precej hladen in da jo je grozno zeblo.

Planirali smo dve učni uri, a smo zaradi interesa raznih krožkov predvsem iz kranjskih osnovnih šol speljali sedem delavnic v dveh dneh s tedenskim zamikom. Učne ure so bile v popoldanskem času med 13. in 19. uro, obiskali pa so nas člani zgodovinskih in drugih osnovnošolskih krožkov. Med drugim so se učne ure udeležili učenci OŠ Staneta Žagarja, OŠ Simona Jenka, OŠ Franceta Prešerna iz Kranja, OŠ Bistrica iz Tržiča in OŠ Naklo. Po odzivih in vpisih v knjigo vtisov so bili učenci nad tako doživeto preteklostjo navdušeni:

... Bilo je zanimivo. Še bomo prišli ... Zanimiv prikaz šolanja! Super! Še kdaj! ... Imeli smo zelo simpatično učiteljico ... Se priporočamo še za kdaj! ... Zanimivo ... Zelo zanimivo ... Bilo je zelo lepo in poučno ... Nov, zanimiv pristop, razstava z delavnico res privlačna in zanimiva ... Delavnica nas je zelo navdušila ...!

Gospodična učiteljica je učence popeljala v čas na začetku 20. stoletja, v čas države Avstro-Ogrske, ko so učenci drugače pozdravljali učiteljico, ko so bila šolska pravila popolnoma drugačna, ko sta bila lepopis in vedenje zelo pomembna,

¹ Knjiga vtisov, Mestna hiša, leto 1999/2000.

ko so učenci pisali s kredo na šolske tablice in ko so bile šolske kazni precej drugačne. Zanje je bila zato ta učna ura res prav posebno doživetje.

In kako sem učno uro doživela jaz? Ob snovanju vsebine in pripravah na izvedbo sem spoznala nove ljudi, veliko sem se naučila, srečala sem se z drugačnim in zanimivim pristopom k preteklosti, s poustvarjanjem in podoživetjem preteklosti, ki se posamezniku zaradi osebne izkušnje še bolj vtisne v spomin. Menim, da sta Slovenski šolski muzej in Gorenjski muzej uspešno sodelovala ter dobro speljala načrtovane učne ure. Navsezadnje to kažejo tudi zabeleženi odzivi udeležencev v knjigi vtisov. Ti pa največ štejejo, saj muzeji delamo za publiko, za javnost.

Helena Rant, kustosinja dokumentalistka, Gorenjski muzej